

Ten eerste, doe geen kwaad

B. Hengeveld *

Ik schrijf deze column eind maart, vanuit huis. Mijn vriendin en ik komen nergens, zeker niet sinds zij positief getest is op COVID-19 na het verlies van haar totale reuk- en smaakvermogen. Vanmiddag heeft een collega een lange, flexibele swab tot ver in mijn neus- en keelholte gedrukt. De uitslag laat nog heel even op zich wachten. Gelukkig voelen we ons beiden prima.

Het voelt gek om deze column voor het juninummer van WCS Nieuws te schrijven. Je realiseert je hoe voorspelbaar je leven 'hiervoor' was. In het tijdsbestek van enkele weken is het leven van honderden miljoenen mensen totaal op z'n kop gezet. Ik heb me nog maar enkele keren zo onzeker gevoeld over de toestand waarin mijn leven zich over een paar maanden zal bevinden. Iedere keer was ik behoorlijk ziek. Maar dit keer hoop ik juist op een 'positieve' uitslag; het zou betekenen dat ik er nagenoeg symptoomloos doorheen ben gewandeld. Iets dat helaas velen niet gelukt is en nog velen niet zal gaan lukken. Kunnen we nu u dit leest al de trieste balans op maken? Of is die nog steeds aan het schommelen?

Het zou een leugen zijn dat ik niet ook geniet van de hectiek, de constant veranderende inzichten en het vertalen ervan naar de praktijk. De spanning en het proberen mijn collega's te trainen in het omgaan met de zo intens begeerde maskers, brillen, schorten, handschoenen en handdesinfectans. Mijn collega's hebben de afgelopen jaren wat afgezucht over mijn constante gezeur over die onderwerpen. Het dragen van een halterschort bij het spoelen van wonden, het wisselen van handschoenen en het desinfecteren van scharen en handen en het opbergen van geopend, maar ongebruikt wondmateriaal (1). Jaren geleden schreef ik een column voor het vakblad Nursing over mijn liefde voor handalcohol. Hygiënisch werken is een van mijn stokpaardjes.

Het is de eerste regel in de gezondheidszorg die er is: 'doe geen kwaad'. We zijn godzijdank een heel eind gekomen sinds de handwassingen die Ignaz Semmelweis zijn mensen liet uitvoeren om de kraamvrouwenkoorts uit z'n ziekenhuis te bannen. Maar uit onderzoek op onderzoek blijkt hoe lastig het is om zorgverleners met schone handen te laten werken. Terwijl het zo'n enorm belangrijk onderdeel is van die eerste regel. Het kwaad bedreigt nu onszelf. De verschrikkelijke berichten uit Italië en de VS over aan COVID-19 overleden zorgverleners komen regelmatig voorbij in m'n Twitter-timeline. De niet te beantwoorden vraag naar materialen die ons in

staat stellen veilig aan het werk te kunnen, schetst een grimmig beeld. Niemand had dit kunnen voorzien. Maar ik vraag me werkelijk af of we over het tekort aan handdesinfectantia de nu kapot gewassen hand niet ook in eigen boezem moeten steken. De afspraken over vereiste frequentie van handhygiëne in de zorg is niet ingrijpend veranderd. Het tekort en die afspraken combinerend ontstaat een mogelijke, pijnlijke conclusie: De eerste regel stond niet altijd op de eerste plaats.

1. Hengeveld B. **Sesam, heropen u!** WCS Nieuws 2018:2 43-44

* *Bram Hengeveld, wijkverpleegkundige bij Livio (Enschede), protocolschrijver bij Vilans (Utrecht). Klinisch epidemioloog. Lid WCS commissie Ulcus cruris en lid van de redactie van WCS Nieuws.*